

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Evlogi Georgiev 103, Sofia 1504, Bulgaria,
Τηλ.: + 359 (0) 2 9447959, 9447790, Fax: + 359 (0) 2 9505375
E-mail: ecocom-sofia@mfa.gr
Web: agora.mfa.gr/bg60

Επιμέλεια: Θεολογία Βούλγαρη, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄
Ιωάννης Μαρούτσος, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ 11/2015

**Για τις οικονομικές εξελίξεις στη Βουλγαρία
και τις διμερείς οικονομικές & εμπορικές σχέσεις**

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

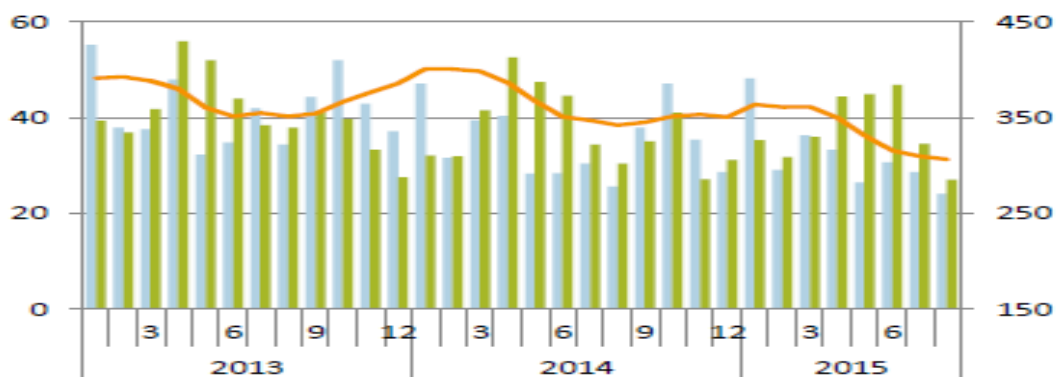
I. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	2
- Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών	2
- Σχέδιο κρατικού προϋπολογισμού 2016	5
II. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	5
- Επικαιροποιημένα στοιχεία τουριστικών ροών Ελλάδος - Βουλγαρίας.....	5
- Ετήσια οικονομική έκθεση 2014 (και α' εξαμήνου 2015) Γραφείου μας	7
- Θέσεις και εκτιμήσεις εκπροσώπων κυβέρνησης Βουλγαρίας για ΤΤΙΡ.....	7
III. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ	9
- Πορεία υλοποίησης Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη».....	9
IV. ΚΛΑΔΙΚΑ	10
ΕΝΕΡΓΕΙΑ	10
- Διασυνδεδημένος αγωγός αερίου με την Ελλάδα.....	10
- Εκσυγχρονισμός μονάδας 5 πυρηνικού σταθμού Κοζλοντούι.....	11
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	11
- Παραγωγή σιτηρών το 2014.....	11
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΟΔΙΚΑ ΕΡΓΑ	12
- Θέση σε κυκλοφορία τμημάτων των αυτοκινητοδρόμων Struma & Maritsa	12
ΕΡΕΥΝΑ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	13
- Έρευνα για τις επενδύσεις στην έρευνα και τεχνολογία στη Βουλγαρία.....	13
V. ΕΚΘΕΣΕΙΣ – ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	15
- Ελληνική συμμετοχή στο Χριστουγεννιάτικο φιλανθρωπικό μπαζάρ Σόφιας (06.12.2015)	15
- Κόρια σημεία 4ου συνεδρίου Economist EE – Νοτιοανατολικής Ευρώπης (“The Fourth EU-Southeast Europe Summit”, Σόφια, 14 - 15 Οκτωβρίου 2015).....	16
- 6 ^η Credit Risk Management Conference (Σόφια, 03.11.2015)	21

- Παρακαλούμε σε περίπτωση αναδημοσίευσης να αναφέρεται η πηγή
 - Εάν δεν επιθυμείτε να λαμβάνετε σε μηνιαία βάση το παρόν δελτίο, μπορείτε να μας ενημερώσετε σχετικά, ώστε να σας αφαιρέσουμε από τη λίστα αποδεκτών

Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

- Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών μεγεθών

- Ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής ενισχύθηκε κατά 4,3% σε ετήσια βάση τον Αύγουστο 2015. Τον Ιούλιο 2015, οι λιανικές πωλήσεις υποχώρησαν κατά 0,6%, ενώ αρνητική πορεία (-0,8%) κατέγραψαν και τον Αύγουστο.
- Η κατασκευαστική δραστηριότητα υποχώρησε τον Αύγουστο 2015 κατά 0,4% (κυρίως λόγω της μεγάλης πτώσης στην κατασκευή κατοικιών).
- Σε ό,τι αφορά το δείκτη επιχειρηματικού κλίματος, τον Οκτώβριο 2015 ενισχύθηκε κατά 1%.
- Το β' τρίμηνο 2015 η ανεργία διαμορφώθηκε στο 9,9% (330.000 άνεργοι περίπου), μειωμένη κατά 1,4% συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του 2014.

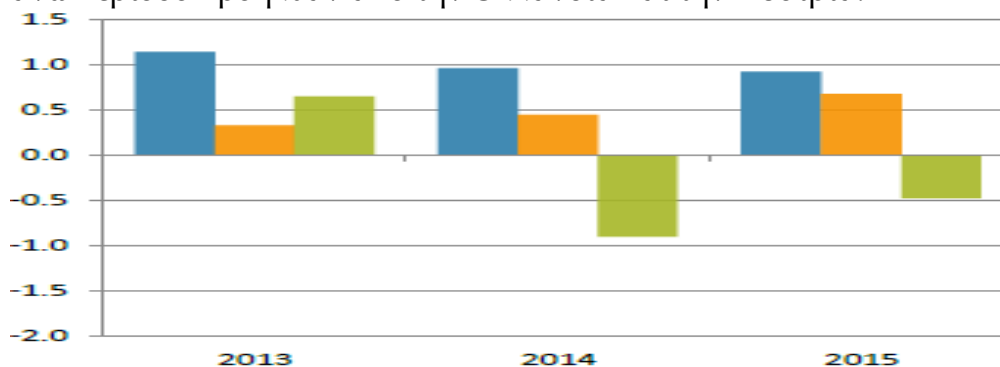

Διάγραμμα 1: Εισροές (γαλάζια στήλη), εκροές (πράσινη στήλη) και συνολικός αριθμός ανέργων (πορτοκαλί γραμμή) την τριετία 2013-2015. Πηγή: Βουλγαρικό Στατιστικό Ινστιτούτο

- Το Σεπτέμβριο 2015 ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο -0,1%, ενώ ο ετήσιος πληθωρισμός (σύγκριση με Σεπτέμβριο 2014) στο 0,1%.
- Κατά € 1.127,9 εκατ. (2,7% του ΑΕΠ) πλεονασματικό ήταν το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών το οκτάμηνο 2015 (έναντι πλεονάσματος € 948 εκατ. το ίδιο διάστημα του 2014). Οι βουλγαρικές εξαγωγές (FOB), το ίδιο διάστημα, αυξήθηκαν κατά 9,1% (έναντι κάμψης 2,7% το ίδιο διάστημα του 2014), ενώ ενίσχυση (3,7% έναντι μείωσης 2,3% το ίδιο διάστημα του 2014) κατέγραψαν και οι βουλγαρικές εισαγωγές (FOB). Ως αποτέλεσμα της εξέλιξης αυτής, το εμπορικό έλλειμμα της Βουλγαρίας περιορίστηκε σε περίπου € 1.090,7 εκατ. (2,5% ΑΕΠ), μειωμένο κατά € 668,4 εκατ. σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2014.
- Το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος διαμορφώθηκε στο 82,2% του ΑΕΠ στα τέλη Αυγούστου 2015 (€35,4 δισεκ. - μειωμένο σε απόλυτα μεγέθη κατά €

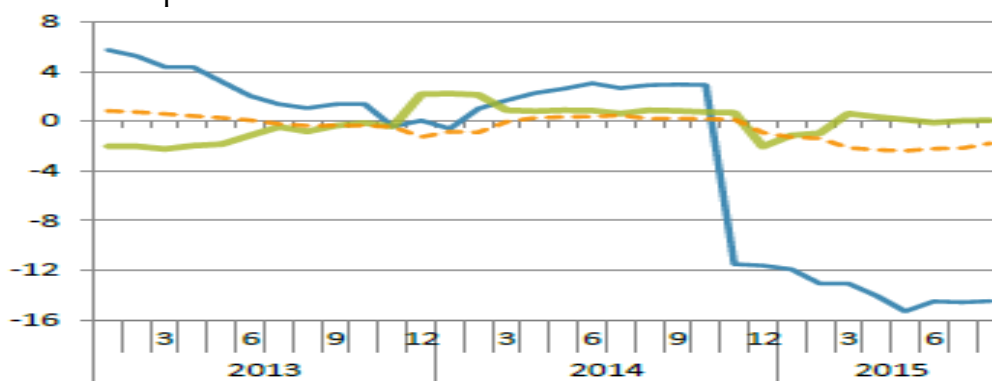
3.175 εκατ. και ποσοστιαία κατά 8,2% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2014.

- Σε ό,τι αφορά τη συνολική πορεία των ΑΞΕ στη Βουλγαρία, βάσει προσωρινών στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας, κατά το οκτάμηνο 2015 αυξήθηκαν κατά € 944,3 εκατ. (ή 2,2% του ΑΕΠ) έναντι € 1.072,4 εκατ. (ή 2,5% του ΑΕΠ) την αντίστοιχη περίοδο του 2014. Οι εισροές αυτές κατανέμονται ως εξής: 24,8% εταιρικές συμμετοχές, 63,8% λοιπά κεφάλαια, 11,4% επανεπενδύσεις κερδών. Οι μεγαλύτερες εισροές επενδύσεων την ως άνω περίοδο προήλθαν από την Ολλανδία και την Αυστρία.

Διάγραμμα 3: ΑΞΕ (μπλε), ισοζύγιο τρ. συναλλαγών (πορτοκαλί) και ισοζύγιο χρηματοοικ. συναλλαγών (πράσινο) στη Βουλγαρία το επτάμηνο 2015 και σύγκριση με αντίστοιχες περιόδους 2012 και 2013. Πηγή: Βουλγαρική Κεντρική Τράπεζα

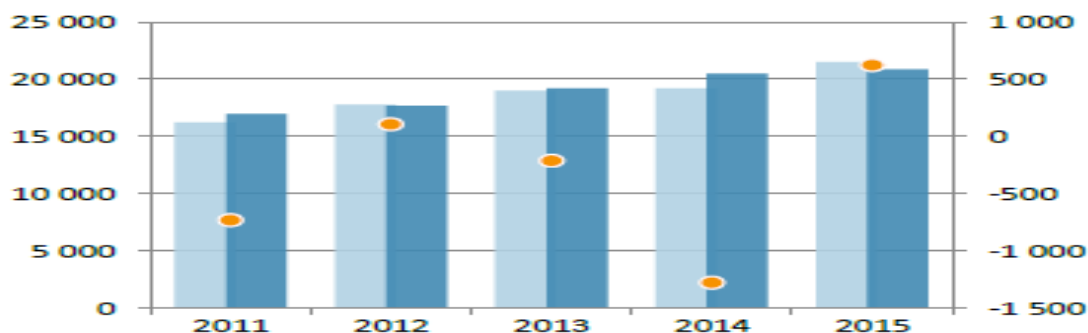
- Στα τέλη Αυγούστου 2015 τα δημοσιονομικά αποθέματα ανέρχονταν σε BGN 11,1 δισ.
- Η πιστωτική επέκταση παρέμεινε ουσιαστικά μηδενική το δίμηνο Ιουλίου – Αυγούστου (από τα τέλη του 2014 κινείται, γενικά, σε αρνητικό πεδίο). Το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων συνεχίζει να κινείται σε ένα ποσοστό περίπου 19%.

Διάγραμμα 4: Πιστωτική επέκταση (2013–2015, %): δάνεια σε μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (μπλε γραμμή), οικιακά δάνεια (πράσινη γραμμή), στεγαστικά δάνεια (διακεκομμένη πορτοκαλί γραμμή). Πηγή: Βουλγαρική Κεντρική Τράπεζα, Υπουργείο Οικονομικών.

- Στα τέλη Αυγούστου 2015, το χρέος της γενικής κυβέρνησης διαμορφώθηκε στο 29%.

- Στα τέλη Οκτωβρίου 2015, καταγράφηκε ταμειακό πλεόνασμα ύψους BGN 622 εκατ.

Διάγραμμα 5: Κρατικός προϋπολογισμός (έσοδα, έξοδα και ισοζύγιο προϋπολογισμού σε εκατ. BGN) την περίοδο 2011–2015 (Ιανουάριος – Ιούλιος). Πηγή: Βουλγαρικό Υπουργείο Οικονομικών.

	2012	2013	2014	2015
ΑΕΠ, σε τρέχουσες τιμές (€ δισεκ.)	40,9	41,0	41,1	42,0 (εκτίμηση)
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε €	5.610	5.670	5.700	5.800 (εκτίμηση)
Δείκτης μεταβολής (volume index) ΑΕΠ (%)	+0,6	+0,9	+1,7	+1,0 – 2,0 (εκτίμηση)
Ιδιωτική κατανάλωση (μεταβολή %)	+3,2	-1,8	+2,4	+1,0 (εκτίμηση)
Ανεργία (%)	12,4	13,0	11,5	9,9 (β' τρίμηνο)
Πληθωρισμός (% σε ετήσια βάση)	3,0	0,9	-1,4	+0,1 (εννιάμηνο)
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (% επί ΑΕΠ)	-0,5	-1,2	-3,7	+0,7 (εννιάμηνο)
Ισοζύγιο τρεχ. συναλλαγών (% επί ΑΕΠ)	-0,2	+2,0	+0,9	+2,7 (επτάμηνο)
Εμπορικό Ισοζύγιο (% επί ΑΕΠ)	-8,7	-5,7	-6,9	-2,5 (οκτάμηνο)
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (€ δισεκ.)	1,14	1,45	1,29	0,94 (οκτάμηνο)
Δημόσιο Χρέος (% επί ΑΕΠ)	18,0	18,3	27,1	29,0 (οκτάμηνο)
Εξωτερικό χρέος (% επί ΑΕΠ)	94,9	91,4%	94,3%	82,2% (οκτάμηνο)

(*) Επεξεργασία από Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Σόφιας εκτιμήσεων βουλγαρικού Υπουργείου Οικονομικών, διεθνών οικονομικών οργανισμών & χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB) – Βουλγαρικό Στατιστικό Ινστιτούτο (NSI) –Υπουργείο Οικονομικών Βουλγαρίας

◇◇◇◇◇

- Σχέδιο κρατικού προϋπολογισμού 2016

Οι βασικές παραδοχές / εκτιμήσεις του σχεδίου κρατικού προϋπολογισμού για το 2016, που δημοσίευσε στην ιστοσελίδα του στις 26.10 τ.έ. το βουλγαρικό Υπουργείο Οικονομικών και εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 30.10 συνοψίζονται ως εξής: Η ανάπτυξη για το 2016 εκτιμάται σε 2,1% με την κατανάλωση και τις επενδύσεις να ενισχύονται. Υποστηριζόμενη περαιτέρω από την κατανάλωση, η ανάπτυξη υπολογίζεται σε 2,5% για το 2017 και 2,7% για το 2018. Εφόσον συνεχιστεί ο ικανοποιητικός ρυθμός εισροής εσόδων, το δημοσιονομικό έλλειμμα θα διαμορφωθεί το 2016 σε 2%. Στόχος του οικονομικού επιτελείου είναι έως το 2018 το δημοσιονομικό ισοζύγιο να υποχωρήσει στο 1%.

Προβλέπεται, παράλληλα, η σταδιακή αύξηση του κατώτατου μισθού, από τα BGN 380 στα οποία βρίσκεται σήμερα, σε BGN 420 από 1^η Ιανουαρίου 2016 και σε BGN 460 από 1^η Ιανουαρίου 2017. Για το 2018, δεν προγραμματίζεται περαιτέρω αύξηση του κατώτατου μισθού. Σταδιακή μικρή αύξηση 2,5 έως 2,8% προβλέπεται και για τις συντάξεις την τριετία 2016-2018. Παράλληλα, όμως, θα αυξηθούν τη διετία 2017-2018 οι κοινωνικοασφαλιστικές εισφορές.

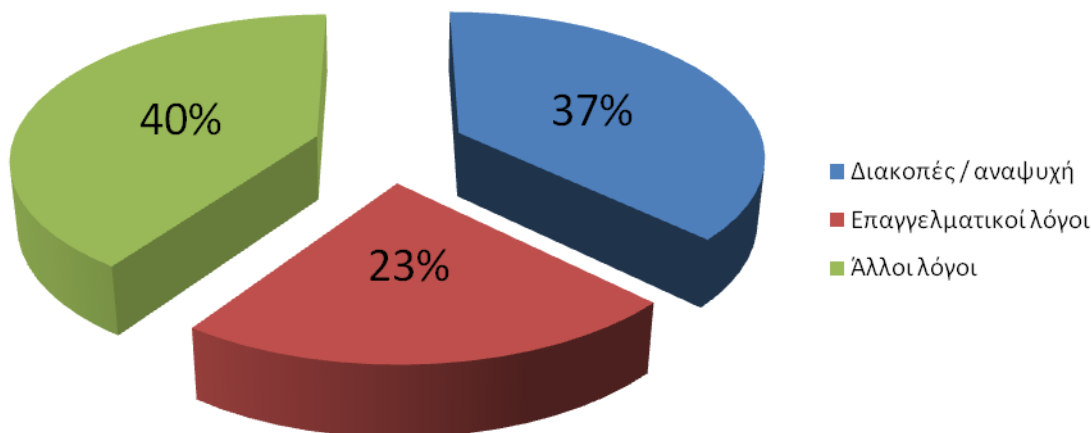

II. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

- Επικαιροποιημένα στοιχεία τουριστικών ροών Ελλάδος - Βουλγαρίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του βουλγαρικού Στατιστικού Ινστιτούτου (NSI), το 2014 οι αφίξεις Βουλγάρων επισκεπτών στην Ελλάδα ανήλθαν σε περίπου 867.000, σημειώνοντας άνοδο της τάξης του 4,6% σε σχέση με το 2013. Ειδικότερα, οι αφίξεις Βουλγάρων στην Ελλάδα για λόγους αναψυχής και διακοπών ανήλθαν σε 322.565, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 6% και προσεγγίζοντας τον αριθμό αφίξεων, που είχε καταγραφεί το 2011 (περίπου 330.000) και παραμένει ο υψηλότερος της τελευταίας πενταετίας.

ΛΟΓΟΙ ΑΦΙΞΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 2014

Πηγή: Βουλγαρικό Στατιστικό Ινστιτούτο
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδας στη Σόφια

Συνολικά, τα ταξίδια Βουλγάρων πολιτών στο εξωτερικό το 2014 αυξήθηκαν κατά 6,6% σε σχέση με το 2013 (περίπου 4.158.000), με την Ελλάδα να αποτελεί τον πρώτο εντός Ε.Ε. προορισμό (ποσοστό 20,9% των συνολικών ταξιδιών) και το δεύτερο συνολικά προορισμό των Βουλγάρων ταξιδιωτών μετά την Τουρκία (ποσοστό 26,6% των συνολικών ταξιδιών). Σε ό,τι αφορά τις αφίξεις Ελλήνων επισκεπτών στη Βουλγαρία το 2014, αυτές κινήθηκαν στα ίδια περίπου επίπεδα με το 2013, αντιστοιχώντας σε 1.101.000.

Το πρώτο οκτάμηνο 2015, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του βουλγαρικού Στατιστικού Ινστιτούτου, ο συνολικός αριθμός των Βουλγάρων επισκεπτών στην Ελλάδα αυξήθηκε σημαντικά κατά 21,5% (695.137). Ακόμη πιο εντυπωσιακή ήταν η αύξηση των ταξιδιωτών προς Ελλάδα με σκοπό τις διακοπές και τη διασκέδαση: με αύξηση 58,3% οι εν λόγω επισκέπτες αριθμούν σε 310.682, σχεδόν δηλαδή όσοι ήταν το σύνολο του 2014. Βάσει του εν λόγω ρυθμού προσέλευσης, οι αφίξεις Βουλγάρων στην Ελλάδα για λόγους αναψυχής και διακοπών το 2015 αναμένεται να είναι οι μεγαλύτερες την τελευταία εξαετία τουλάχιστον. Σε ό,τι αφορά τις αφίξεις Ελλήνων στη Βουλγαρία το ίδιο διάστημα, αυτές μειώθηκαν κατά 6,22% και διαμορφώθηκαν στους 728.000 επισκέπτες. Ειδικότερα, οι αφίξεις με σκοπό τις διακοπές και τη διασκέδαση μειώθηκαν δραματικά, κατά 56% (139.000 επισκέπτες). Βάσει της σχετικής κατηγοριοποίησης του βουλγαρικού Στατιστικού Ινστιτούτου - και σε αντίθεση με τις επισκέψεις Βουλγάρων στην Ελλάδα, που πραγματοποιούνται, κατά κύριο

λόγο, για «διακοπές / αναφυχή» (37% το 2014 και 45% το 2015) – οι επισκέψεις Ελλήνων στη Βουλγαρία κατατάσσονται, κυρίως, στην κατηγορία «άλλοι λόγοι» (54% το 2014 και 60% το 2015).

- Ετήσια οικονομική έκθεση 2014 (και α' εξαμήνου 2015) Γραφείου μας

Σας γνωρίζουμε ότι έχει ήδη αναρτηθεί στον [ιστότοπο μας](#) στη διαδικτυακή πύλη AGORA η ετήσια οικονομική έκθεση του Γραφείου μας, η οποία περιλαμβάνει τις οικονομικές εξελίξεις στη Βουλγαρία και την πορεία των διμερών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων το 2014 και το α' εξάμηνο 2015, βάσει διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων.

- Θέσεις και εκτιμήσεις εκπροσώπων κυβέρνησης Βουλγαρίας για ΤΤΙΡ

Σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε σήμερα στη Σόφια (29.10.2015) με πρωτοβουλία της Βρετανικής Πρεσβείας στη Σόφια, δόθηκε η ευκαιρία στους αρμόδιους Βούλγαρους Υφυπουργούς Εξωτερικών και Οικονομίας να εκθέσουν τις απόψεις τους αναφορικά με τη Διατλαντική Εταιρική Σχέση Συναλλαγών και Εμπορίου (ΤΤΙΡ) και την πορεία των σχετικών διαπραγματεύσεων με τις ΗΠΑ. Αναλυτικότερα:

Ο Υφυπουργός Εξωτερικών, κ. Rumen Alexandron, υπογράμμισε τη σημασία της ΤΤΙΡ και για τις δύο πλευρές του Ατλαντικού, καθώς ΗΠΑ και ΕΕ αντιστοιχούν στο 1/3 του παγκόσμιου εμπορίου. Ως προς τις πλέον πρόσφατες εξελίξεις, ο κ. Alexandron αναφέρθηκε στην [απόφαση της 8ης Ιουλίου τ.έ. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου](#), που θέτει τις «κόκκινες γραμμές» στην υπεύθυνη για τις διαπραγματεύσεις Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Την ίδια περίοδο το Κογκρέσο έδινε αντίστοιχη εντολή διαπραγματεύσεων στον Αμερικανό Πρόεδρο. Σύμφωνα με τον κ. Alexandron, η πορεία των διαπραγματεύσεων της ΤΤΙΡ θα επηρεαστεί από την αντίστοιχη πορεία της ΤΡΡ (Διαιερηνική Εμπορική Συμφωνία). Ο

Υφυπουργός Εξωτερικών, που δεν θεωρεί δεδομένη την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων εντός του 2016, υπογράμμισε τη σημασία της διαφάνειας και της επαρκούς ενημέρωσης της κοινωνίας των πολιτών για την πορεία των συζητήσεων. Εν προκειμένω, προτείνεται η ύπαρξη μεγαλύτερης «προσπελασιμότητας» στη λειτουργία των «ασφαλών αναγνωστηρίων» (reading rooms), των ειδικών, δηλαδή, σημείων, όπου η Επιτροπή θα επιτρέπει, υπό αυστηρές προϋποθέσεις, την πρόσβαση σε ευαίσθητα κείμενα που σχετίζονται με την ΤΤΙΡ. Ολοκληρώνοντας την παρέμβασή του, ο κ. Alexandron εστίασε σε δύο σημεία: (α) τη θετική υποδοχή της νέας πρότασης της Επιτροπής ως προς το διαιτητικό μηχανισμό επίλυσης επενδυτικών διαφορών (ISDS), (β) την απελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων εισόδου (visa waiver & reciprocity) των ΗΠΑ για τους Βούλγαρους υπηκόους, ζήτημα που εξετάζεται σε συνεργασία με την Επιτροπή.

Από την πλευρά του, ο Υφυπουργός Οικονομίας, κ. Lyuben Petrov, εξέφρασε την υποστήριξη της βουλγαρικής κυβέρνησης στην ΤΤΙΡ, η οποία, όμως, δεν είναι χωρίς όρους, καθώς η Βουλγαρία αποδίδει εθνική σημασία σε μια σειρά από ζητήματα:

- Την προστασία των αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων, ιδίως δε των προστατευόμενων ονομασιών γεωγραφικής προέλευσης.
- Τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις αγορές κλάδων υπηρεσιών, ιδίως δε των σχετιζόμενων με τις τεχνολογίες αιχμής και πληροφοριών.
- Την αμοιβαία αναγνώριση αντίστοιχων επαγγελματικών προσόντων.
- Την ίση αντιμετώπιση των εταιρειών ως προς τους κανόνες ανταγωνισμού.
- Την καθιέρωση δίκαιων και «καθαρών» επενδυτικών κανόνων.
- Τη βιώσιμη και ανεμπόδιστη πρόσβαση των πρώτων υλών στις αγορές.
- Τη βελτίωση των κανόνων υγείας και ασφάλειας
- Τη διατήρηση των υφιστάμενων κοινοτικών κανόνων για τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα (GMOs).
- Τη διατήρηση των κοινοτικών περιορισμών ως προς τη χρήση της μεθόδου της υδραυλικής διάρρηξης (hydraulic fracturing – fracking), η οποία αξιοποιείται στις ΗΠΑ για σχιστολιθικές εξορύξεις.
- Τη λήψη μέτρων για την υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (π.χ. μέσω μεταφοράς τεχνολογίας).
- Την υιοθέτηση ενός σύγχρονου συστήματος ISDS, με την τελευταία πρόταση της Επιτροπής να πληροί τις σχετικές απαιτήσεις – η Βουλγαρία ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για το εν λόγω θέμα, καθώς έχει υπογράψει [διμερή συμφωνία αμοιβαίας προστασίας επενδύσεων με τις ΗΠΑ](#).

Ο κ. Petrov ανέφερε, τέλος, ότι διεξάγονται διαπραγματεύσεις σε μια σειρά από τομείς (περιβάλλον, εργατικά δικαιώματα, ανταγωνιστικότητα,

κρατικές προμήθειες κ.ά.), ενώ, παράλληλα, επιδιώκεται η μείωση ή και η πλήρης εξάλειψη των δασμολογικών εμποδίων σε αρκετές κατηγορίες προϊόντων (χημικά, ιατρικά, σχετιζόμενα με IT, κλωστοϋφαντουργία, φυτοφάρμακα κ.ά.).

Την οπτική γωνία του Ηνωμένου Βασιλείου έδωσε το στέλεχος της βρετανικής διοίκησης (Department for Business Innovation & Skills), κ. David Henig, ο οποίος εξέφρασε τη σταθερή υποστήριξη της βρετανικής κυβέρνησης στην ΤΤΙΡ και εκτίμησε ότι οι σχετικές διαπραγματεύσεις πιθανώς να ολοκληρωθούν επί βουλγαρικής προεδρίας στην ΕΕ (β' εξάμηνο 2018) και όχι εντός του 2016, όπως είναι ο τρέχων αισιόδοξος στόχος. Σύμφωνα με τον κ. Henig, η ΤΤΙΡ δεν συνιστά ριζοσπαστικό κείμενο, αλλά απλώς βελτιώνει ένα ήδη υφιστάμενο και ρυθμισμένο πλαίσιο, με σημαντικότερο όφελος τον περιορισμό των μη δασμολογικών εμποδίων. Παράλληλα, η ΤΤΙΡ στηρίζει τις μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις με εξωστρεφή προσανατολισμό, επιφέροντας καλύτερη ισορροπία σε σχέση με τις μεγάλες πολυεθνικές. Αναφερόμενος σε αμφιλεγόμενα ζητήματα που έχουν ανακύψει και αποτελούν τις βασικές εστίες κριτικής κατά της ΤΤΙΡ, ο κ. Henig επισήμανε τα εξής:

- Οι σχετικοί με τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς κοινοτικοί κανόνες θα γίνουν σεβαστοί, αλλά οι κανόνες αυτοί δεν πρέπει να δημιουργούν εμπόδια στις μικρές εξαγωγικές εταιρείες.
- Η κοινοτική αρχή της προφύλαξης θα παραμείνει ως έχει.
- Ο μηχανισμός ISDS, που συζητείται, θα διευκολύνει τους επενδυτές και θα αποτρέπει τη διακριτική μεταχείριση.

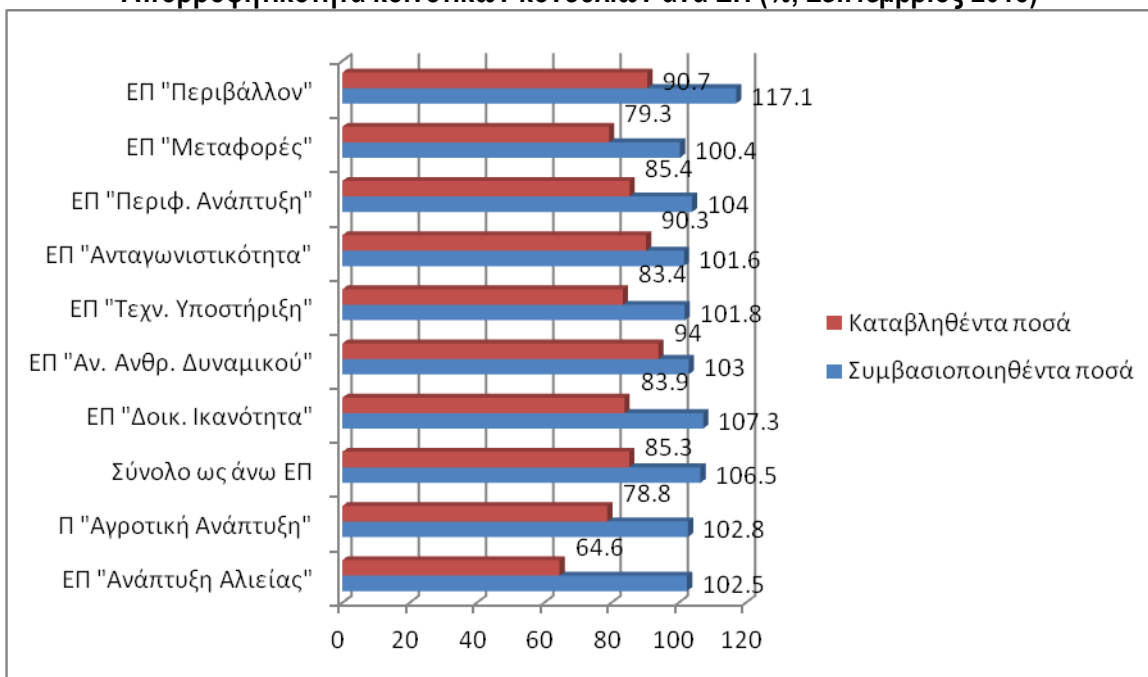
◇◇◇◇

III. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

- Πορεία υλοποίησης Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη»

Σύμφωνα με τον κ. Rumen Porozhanov, Εκτελεστικό Διευθυντή του βουλγαρικού Κρατικού Ταμείου Γεωργίας, το επόμενο δίμηνο το εν λόγω Ταμείο θα καταλάβει στους δικαιούχους αγρότες και κτηνοτρόφους πληρωμές ύψους BGN 1,5 εκατ. (περίπου € 770 εκατ.), οι οποίες αφορούν, κυρίως, στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013. Σύμφωνα με τον κ. Porozhanov, έως το τέλος του έτους το ποσοστό απορρόφησης του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη» 2007-2013 θα υπερβεί το 90%. Συνολικά για το τρέχον έτος, τα ποσά που θα καταλάβει το Κρατικό Ταμείο Γεωργίας είτε μέσω απευθείας πληρωμών είτε μέσω επιμέρους υλοποιούμενων σχεδίων του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη» θα υπερβούν τα BGN 3 εκατ.

Απορροφητικότητα κοινοτικών κονδυλίων ανά ΕΠ (% , Σεπτέμβριος 2015)

Πηγή: Information management and monitoring system of EU structural instruments in Bulgaria (url: <http://umispublic.government.bg/opOperationalProgramms.aspx> – για το Π «Αγροτική Ανάπτυξη» και το ΕΠ «Ανάπτυξη Αλιείας» στοιχεία έως 31.07.2015)

◇◇◇◇◇

IV. ΚΛΑΔΙΚΑ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- Διασυνδετήριος αγωγός αερίου με την Ελλάδα

Σύμφωνα με ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου της βουλγαρικής κυβέρνησης, «η κυβέρνηση ενέκρινε χθες [28.10.2015] κρατική εγγύηση ύψους BGN 215 εκατ. επί δανείων, για την κατασκευή του διασυνδετηρίου αγωγού μεταξύ Βουλγαρίας και Ελλάδας. Παρόμοιες εγγύησης ύψους € 175 εκατ., έχουν ήδη δοθεί, από το δημόσιο προϋπολογισμό για τα έτη 2014 και 2015. Λόγω της σημαντικής καθυστέρησης της κατασκευής αυτού του αγωγού και λόγω της στρατηγικής σημασίας του για την διασφάλιση πρόσβασης σε εναλλακτικές πηγές αερίου και την πρόληψη κρίσεων στην προμήθεια αερίου και γενικά στην βουλγαρική οικονομία, προέκυψε η ανάγκη χορήγησης κρατικής εγγύησης και για το 2016. Το ποσό της εγγύησης για το 2016 αυξήθηκε λόγω της αναγκαιότητας βελτίωσης της χρηματοοικονομικής δομής του έργου, των όρων

υλοποίησης του, καθώς και πρόβλεψης της δυνατότητας διάθεσης δανείων από τους μετόχους στην επενδυτική εταιρεία.»

- Εκσυγχρονισμός μονάδας 5 πυρηνικού σταθμού Κοζλοντούι

Ο πυρηνικός σταθμός Κοζλοντούι και η ρωσική Rosatom υπέγραψαν συμφωνία ύψους € 24,7 εκατ. για τον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού της γεννήτριας της μονάδας 5 του σταθμού Κοζλοντούι. Το σχέδιο αναβάθμισης, που αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τον Μάιο 2015, θα υλοποιήσει κοινοπραξία που αποτελείται από τις θυγατρικές της Rosatom τη Rosenergoatom και Rusatom με τη συμμετοχή της γαλλικής εταιρείας ηλεκτρισμού EDF. Εκτός από την προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού, η συμφωνία περιλαμβάνει την προμήθεια των ανταλλακτικών, την τοποθέτηση και συναρμολόγηση και εργασίες που αφορούν στον έλεγχο και την ρύθμιση των συστημάτων.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

- Παραγωγή σιτηρών το 2014

Βάσει των πλέον πρόσφατων στοιχείων του βουλγαρικού Στατιστικού Ινστιτούτου, μεταξύ των δημητριακών τη μεγαλύτερη καλλιεργήσιμη επιφάνεια καλύπτει το σιτάρι (1.266.616 εκτάρια το 2014) και ακολουθούν τα ηλιοτρόπια (824.965 εκτάρια), το καλαμπόκι (408.204 εκτάρια) και το κριθάρι (214.479). Η παραγωγή σιταριού το 2013 ανήλθε σε 5,3 εκατ. τόνους (μειωμένη κατά 3% σε σχέση με το 2013). Αντιθέτως, αύξηση κατέγραψε η παραγωγή αραβοσίτου (14,5% - παρά τη μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης του εν λόγω σιτηρού), όσο και η συγκομιδή ηλιάνθου (+1,8%) και κριθαριού (+16,7%). Η συνολική καλλιεργήσιμη έκταση, που καταλαμβάνουν τα ως άνω τέσσερα βασικά δημητριακά, μειώθηκε το 2014 κατά 3,1% σε ετήσια βάση (έναντι αύξησης 5,4 την προηγούμενη χρονιά). Με δεδομένο ότι οι εγχώριες ανάγκες υπολογίζονται σε 1,5 εκατ. τόνους, η υπόλοιπη ποσότητα κατευθύνεται σε εξαγωγές.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΟΔΙΚΑ ΕΡΓΑ

- Θέση σε κυκλοφορία τμημάτων των αυτοκινητοδρόμων Struma & Maritsa

Παραδόθηκε στα τέλη Οκτωβρίου τ.έ. στην κυκλοφορία το Τμήμα 2 αυτοκινητόδρομου Struma (Dupnitsa – Blagoevgrad) μήκους 37,5 χιλιόμετρα και προϋπολογισμού BGN 358 εκατ. (περίπου € 165 εκατ.). Με την παράδοση αυτού του τμήματος και την ολοκλήρωση προ δύο μηνών του τμήματος Sandanski – Προμαχώνας/Kulata έχουν πλέον δοθεί στην κυκλοφορία 87 χλμ. του αυτοκινητοδρόμου. Σε ό,τι αφορά το εναπομείναν τμήμα (Τμήμα 3: Blagoevgrad – Sandanski), σημειώνεται ότι πρόκειται για το πιο περίπλοκο κομμάτι του αυτοκινητοδρόμου, καθώς περνά μέσα από το φαράγγι της Kresna, όπου προγραμματίζεται μέχρι το 2020 η δημιουργία ενός συνδυασμού σιράγγων και γεφυρών (έχει ήδη εξασφαλιστεί σχετική χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΕΠ «Μεταφορές» 2014–2020). Προ ενός μηνός, η Υπουργός Περιφερειακής Ανάπτυξης, κα Liliyana Pavlova, είχε προαναγγείλει την εντός του επόμενου διαστήματος υπογραφή των απαραίτητων συμβάσεων για 2 υποτμήματα του τμήματος 3. Το συνολικό κόστος του αυτοκινητοδρόμου, ο οποίος θα συνδέει τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα με τη Σόφια (όπου θα ενώνεται με τον 20 χλμ. αυτοκινητόδρομο Luylin), έχει εκτιμηθεί σε περίπου € 1,1 δισ.

Την ίδια περίοδο δόθηκε στην κυκλοφορία το τελευταίο τμήμα του αυτοκινητοδρόμου Maritsa (Lot 1: Orizovo – Dimitrograd), με τον εν λόγω αυτοκινητόδρομο να καθίσταται ο τρίτος ολοκληρωμένος της Βουλγαρίας (μετά τους Trakia και Lyulin). Υπολογίζεται ότι το εν λόγω τμήμα, μήκους 31 χλμ., θα εξυπηρετεί σε ημερήσια βάση 8.500 οχήματα, με την προοπτική ο αριθμός αυτός να ανέλθει στα 11.500 έως το 2020. Ο αυτοκινητόδρομος Maritsa, συνολικού μήκους 117 χλμ., συνδέει την περιφέρεια της Φιλιππούπολης με τα τουρκικά σύνορα και αρχικά επρόκειτο να παραδοθεί το 2013. Υλοποιήθηκε με συγχρηματοδότηση από το ΕΠ «Μεταφορές 2007–2013».

Πίνακας βουλγαρικών αυτοκινητοδρόμων (στοιχεία ενημερωμένα έως 11.2015)

Αυτοκινητόδρομος	Αρχή	Τέλος	Μήκος	Ήδη κατασκευασμένα	Χρόνος ολοκλήρωσης
A1 Trakia	Σόφια	Burgas	360 χλμ.	360 χλμ.	Παραδοθείς
A2 Hemus	Σόφια	Βάρνα	433 χλμ.	167 χλμ.	2020
A3 Struma	Pernik	Kulata/Προμαχώνας	158 χλμ.	87 χλμ.	2020
A4 Maritsa	Tsirpan	Kapitan Andreevo	117 χλμ.	117 χλμ.	Παραδοθείς
A5 Tserno More	Burgas	Βάρνα	108 χλμ.	10 χλμ.	μετά το 2020

A6 Lyulin A7 Kalotina Σύνολο	Σόφια	Pernik	19 χλμ.	19 χλμ.	Παραδοθείς
	Sofia	Kalotina	50 χλμ.	-	-
	Σύνολο		1.232 χλμ.	760 χλμ.	

Πηγή: Επεξεργασία διαφόρων πηγών από Γραφείο ΟΕΥ Σόφιας

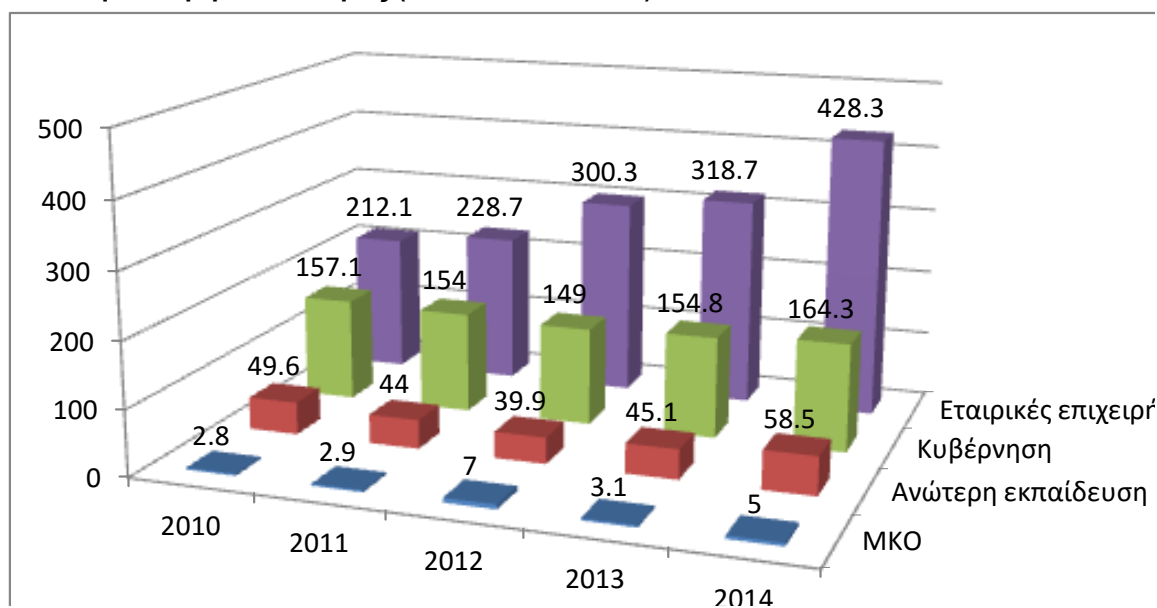
◇◇◇◇

ΕΡΕΥΝΑ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

- Έρευνα για τις επενδύσεις στην έρευνα και τεχνολογία στη Βουλγαρία

Ενδιαφέροντα στοιχεία για τις επενδύσεις σε έρευνα και τεχνολογία (R&D) στη Βουλγαρία παρουσιάζει [πρόσφατη έρευνα του βουλγαρικού Στατιστικού Ινστιτούτου](#). Πιο συγκεκριμένα, το 2014 οι δαπάνες για έρευνα και τεχνολογία αυξήθηκαν κατά 26%, ανερχόμενες σε BGN 656 εκατ. (περίπου € 330 εκατ.) ή 0,8% του ΑΕΠ. Η δυναμική αυτή αύξηση, όπως προκύπτει και από το παρακάτω διάγραμμα, οφείλεται πρωτίστως στον επιχειρηματικό κλάδο, δηλαδή στον ιδιωτικό τομέα:

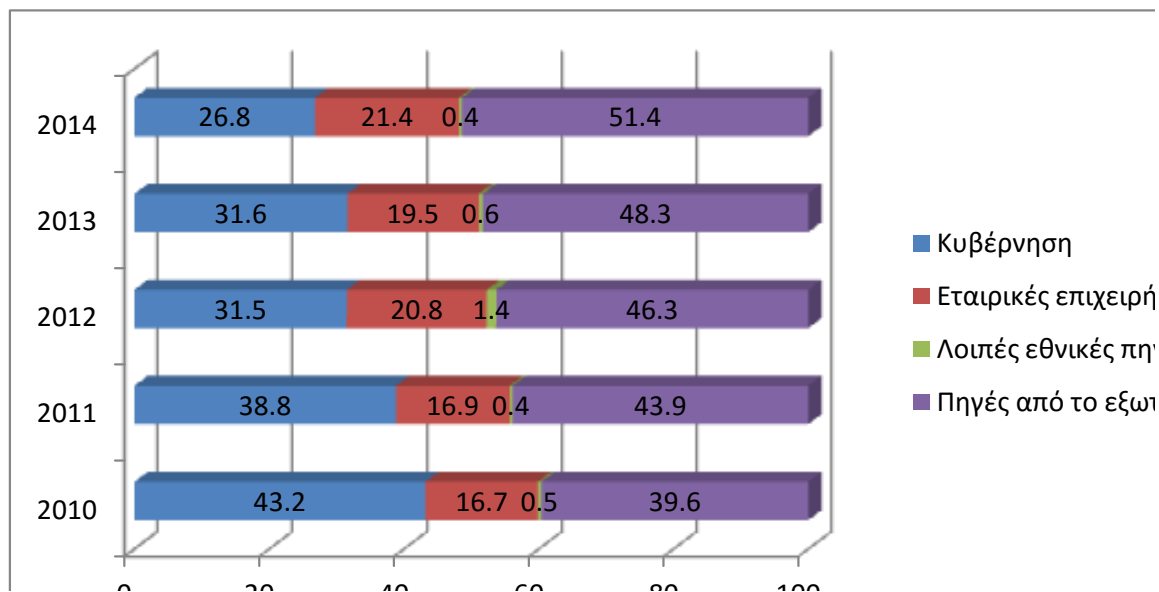
R&D στη Βουλγαρία ανά τομείς (2014, σε εκατ. BGN)

Πηγή: Βουλγαρικό Στατιστικό Ινστιτούτο

Όπως προκύπτει από το κατωτέρω διάγραμμα, σε ό,τι αφορά τις πηγές των επενδύσεων σε R&D, μειώνεται τα τελευταία χρόνια η αναλογία των κυβερνητικών χρηματοδοτήσεων και αυξάνονται οι προερχόμενες από το εξωτερικό πηγές:

Δαπάνες για R&D στη Βουλγαρία ανά πηγή προέλευσης (2014, %)

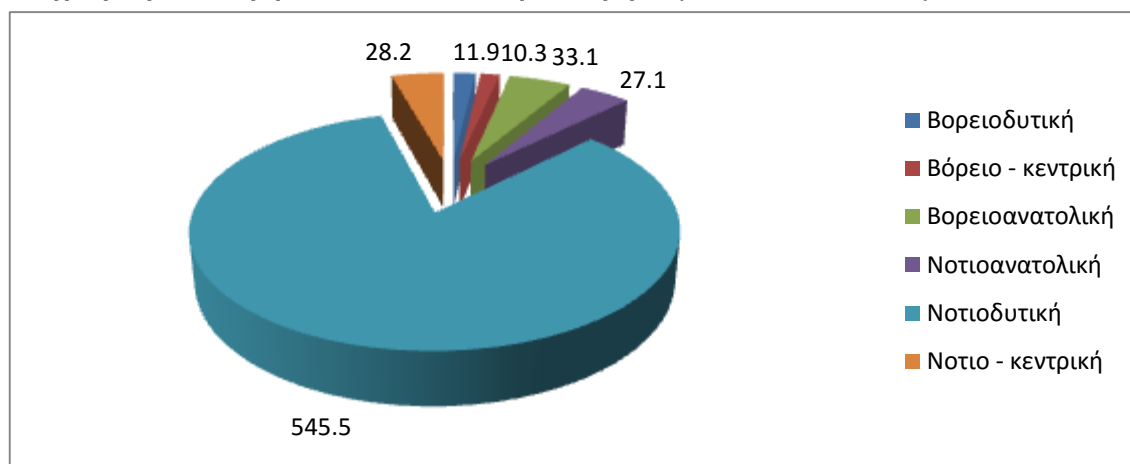

Πηγή: Βουλγαρικό Στατιστικό Ινστιτούτο

Οι πλήρως απασχολούμενοι στον κλάδο των R&D ανήλθαν το 2014 σε περίπου 19.100 άτομα, αυξημένοι κατά 9% σε σχέση με το 2013. Ειδικά ο αριθμός των ερευνητών, που αποτελούν το 68,4% του ως άνω προσωπικού, αυξήθηκε, σε ετήσια βάση, κατά 7%. Εξ αυτών, το 42% διαθέτει διδακτορικό δίπλωμα. Επί του συνόλου των πλήρως απασχολούμενων στον κλάδο, η αναλογία των έχοντων ανώτερη εκπαίδευση αυξήθηκε, σε ετήσια βάση, από 83,5% σε 85,2%.

Γεωγραφικά, το μεγαλύτερο μερίδιο τόσο των δαπανών (83,1% το 2014) όσο και των απασχολούμενων (67,1%) σε R&D εντοπίζεται στη νοτιοδυτική Βουλγαρία, δηλαδή στην περιοχή που γειτνιάζει με την Ελλάδα.

Γεωγραφική κατανομή δαπανών R&D στη Βουλγαρία (2014, σε εκατ. BGN)

Πηγή: Βουλγαρικό Στατιστικό Ινστιτούτο

V. ΕΚΘΕΣΕΙΣ – ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- Ελληνική συμμετοχή στο Χριστουγεννιάτικο φιλανθρωπικό μπαζάρ Σόφιας (06.12.2015)

Στις 6.12.2016 διοργανώνεται στη Σόφια, στο εκθεσιακό κέντρο Inter Expo (<http://iec.bg/en>), το ετήσιο φιλανθρωπικό Χριστουγεννιάτικο μπαζάρ της μη Κερδοσκοπικής Οργάνωσης International Women's Club (IWC). Πέρυσι, στην αντιστοιχη εκδήλωση συμμετείχαν 49 χώρες, καταγράφηκαν περισσότεροι από 7.000 επισκέπτες. Το γεγονός καλύφθηκε εκτενώς από το βουλγαρικό τύπο και τηλεόραση. Αποτέλεσμα της όλης προσπάθειας ήταν η συγκέντρωση 321.000

BGN, ποσό το οποίο διατέθηκε σε φιλανθρωπικές πρωτοβουλίες σε όλη την Βουλγαρία.

Η Ελλάδα συμμετείχε επιτυχώς με δύο δικά της περίπτερα, προβάλλοντας στους επισκέπτες εκλεκτά ελληνικά εδέσματα, είδη και υπηρεσίες ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς και το τουριστικό προϊόν της χώρας μας. Τόσο η πολύτιμη και ευγενική συνεισφορά των εθελοντών της ελληνικής κοινότητας στη Σόφια, όσο και οι γενναιόδωρες χορηγίες των ελληνικών εταιρειών συμβάλλουν καταλυτικά, ώστε διαχρονικά το ελληνικό περίπτερο να συγκαταλέγεται στους σημαντικότερους δωρητές της διοργάνωσης προσελκύοντας το έντονο ενδιαφέρον του βουλγαρικού κοινού.

Μέσω της ελληνικής συμμετοχής υποστηρίζονται φιλανθρωπικές δράσεις στη Βουλγαρία και ταυτόχρονα αναδεικνύονται τα προϊόντα της πατρίδας μας και το φάσμα των υπηρεσιών, η ισχυρή παρουσία και το υψηλό επίπεδο κοινωνικής ευθύνης και αλληλεγγύης των ελληνικών επιχειρήσεων στη Βουλγαρία. Σημειωτέον, η φετινή ελληνική συμμετοχή θα περιλαμβάνει επίσης επίδειξη ελληνικών παραδοσιακών χορών από 30μελές χορευτικό συγκρότημα συνοδεία ζωντανής ελληνικής μουσικής.

Σε ότι αφορά στη διαφήμιση της προσφοράς των ελληνικών εταιρειών, το εταιρικό λογότυπο των συμμετεχουσών εταιρειών θα προβληθεί στο ελληνικό περίπτερο. Επιπλέον, το λογότυπο κάθε εταιρίας με δωρεά προϊόντων ή χρηματικού ποσού άνω των 500 ευρώ (1000 BGN), θα προβάλλεται κατά την

διάρκεια του μπαζάρ στο κεντρικό μπάνερ και στις ηλεκτρονικές οθόνες που θα τοποθετηθούν σε κεντρικά σημεία στην αίθουσα. Τέλος, οι διοργανωτές προβάλλουν τις εταιρίες που συμμετέχουν στο περιοδικό IWC Newsletter και στην ιστοσελίδα της οργάνωσης.

Το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων της Πρεσβείας της Ελλάδας στη Σόφια (e-mail: ecocom-sofia@mfa.gr, τηλ. +359 (0) 2 9447959 και Θεολογία Βούλγαρη και κ. Ιωάννης Μαρούτσος) βρίσκεται στη διάθεσή των ενδιαφερομένων για κάθε περαιτέρω πληροφορία.

- Κύρια σημεία 4ου συνεδρίου Economist ΕΕ - Νοτιοανατολικής Ευρώπης ("The Fourth EU-Southeast Europe Summit", Σόφια, 14 - 15 Οκτωβρίου 2015)

Το τέταρτο συνέδριο του Economist ΕΕ - Νοτιοανατολικής Ευρώπης, "The EU-Balkan Summit", πραγματοποιήθηκε στη Σόφια στις 14 και 15 Οκτωβρίου 2015. Το συνέδριο οργάνωσε το ελληνικό τμήμα του Economist, "the Economist Events for Greece, Cyprus and Malta", ενώ οι εργασίες του έλαβαν χώρα στο ελληνικών συμφερόντων ξενοδοχείο Sofia Balkan με τη συμμετοχή υψηλόβαθμων πολιτικών παραγόντων, στελεχών επιχειρήσεων, εκπροσώπων του διπλωματικού κόσμου και διεθνών οργανισμών, καθώς και οικονομικών αναλυτών.

Δομημένο κατά αυτοτελείς ενότητες, το συνέδριο κάλυψε ένα ευρύ φάσμα επίκαιρων και σημαντικών θεμάτων, πρωτίστως, οικονομικού και επιχειρηματικού ενδιαφέροντος: επενδυτικές προοπτικές (σχέδιο Juncker) και επιχειρηματική ανταγωνιστικότητα, μεταφορές και επιμελητεία (logistics), δημοσιονομικές και τραπεζικές εξελίξεις, ενέργεια, ενεργειακή ασφάλεια και γεωστρατηγικές προκλήσεις στην περιοχή της ΝΑ Ευρώπης, ψηφιακή Ευρώπη, τεχνολογίες της πληροφορίας και καινοτομία. Οι περισσότερες παρουσιάσεις είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα: http://www.hazliseconomist.com/en/event/Fourth_EU_Southeast_Europe_Summit/Speeches. Εξαρχής αξίζει να υπογραμμίσουμε τη σημαντική ελληνική παρουσία τόσο στο πεδίο των ομιλητών / εισηγητών, όσο και σε εκείνο της συμμετοχής συνέδρων.

Την επίσημη έναρξη του συνεδρίου κήρυξαν ο **Αντιπρόεδρος της βουλγαρικής κυβέρνησης, κ. Tomislav Donchev**, και ο **πρώην Πρωθυπουργός της Σουηδίας, κ. Carl Bildt**. Στην ομιλία του, ο κ. Donchev, επισήμανε, αρχικά, τη σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης για τη Βουλγαρία και, ακολούθως, εστίασε στα κοινοτικά κονδύλια (τομέα αρμοδιότητάς του), που αποτελούν το 70% των δημοσίων επενδύσεων στη χώρα. Με δεδομένο ότι, μετά το 2020, οι κοινοτικές επιδοτήσεις θα περιοριστούν για τη Βουλγαρία, ο κ. Donchev υπογράμμισε ότι, κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο (2014-2020), θα πρέπει να γίνει η καλύτερη δυνατή χρήση των υφιστάμενων χρηματοδοτήσεων, με στόχο τη σταδιακή απεξάρτηση της εγχώριας επιχειρηματικότητας από τέτοιου είδους ενισχύσεις, ώστε

σταδιακά να διαμορφωθεί μια δυναμική οικονομία της επιχειρηματικότητας (entrepreneurial economy). Ειδικά σε ό,τι αφορά την ενέργεια και την ενεργειακή ασφάλεια, από σχετικές αναφορές του κ. Donchev, διεφάνη η επιθυμία της Βουλγαρίας να διευρυνθεί η διαμετακομιστική δυνατότητα της χώρας ως προς το διερχόμενο (από Αζερμπαϊτζάν) φυσικό αέριο, ζήτημα στο οποίο έχει αναφερθεί το τελευταίο διάστημα και ο Βούλγαρος Πρωθυπουργός, κ. Boiko Borissov.

Γενικότερου περιφερειακού ενδιαφέροντος ήταν τα ζητήματα που έθιξε ο κ. Bildt, όπως, μεταξύ άλλων, η όξυνση του μεταναστευτικού (βάσει έρευνας γνώμης του Μαΐου τ.έ. αναδεικνύεται για πρώτη φορά σε σημαντικότερο πρόβλημα για τους Ευρωπαίους ακόμη και από τις οικονομικές εξελίξεις), η αναπτυξιακή υστέρηση της Ευρώπης σε σχέση με τις ΗΠΑ (παρά τη μάλλον οριστική αντιμετώπιση της κρίσης του Ευρώ), η αναπτυξιακή «κόπωση» της Κίνας (της οποίας, όμως, η οικονομία συνεχίζει να μεγεθύνεται με ικανοποιητικούς ρυθμούς) και η πορεία υλοποίησης της Ευρώπης 2020 (ικανοποιητικά αποτελέσματα σε ενέργεια, ΑΠΕ · μη ικανοποιητικά σε τεχνολογία, απασχόληση, έρευνα και τεχνολογία). Ειδικά, σε ό,τι αφορά τη Βουλγαρία, ο κ. Bildt επικαλέστηκε ανάλυση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη (EBRD), βάσει της οποίας η χώρα συνεχίζει να κινείται πάνω σε μια ικανοποιητική μεταρρυθμιστική κατεύθυνση.

Κατά το πρώτο αυτό εισαγωγικό μέρος του Συνεδρίου, ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι εκτιμήσεις που διατύπωσε ο **κ. Laza Kekic, ανεξάρτητος σύμβουλος και στέλεχος της Economist Intelligence Unit (EIU)**. Σύμφωνα με τον κ. Kekic, σε αντίθεση με το δύσκολο 2014, το 2015 θα είναι μια χρονιά ανάπτυξης για τα Βαλκάνια, αλλά όχι με τους ίδιους ρυθμούς για όλους: α) Αλβανία, Κόσοβο, Ρουμανία και FYROM θα κινηθούν στην περιοχή του +3%, β) Βουλγαρία και Βοσνία στο 2%, ενώ γ) Σερβία και Κροατία θα καταγράψουν ακόμη πιο ασθενική αναπτυξιακή πορεία. Η ανάπτυξη αυτή οφείλεται, μεταξύ άλλων, στην ανάκαμψη της Ευρωζώνης και στις χαμηλότερες πετρελαϊκές τιμές. Παρόλα αυτά, σειρά παραγόντων (ανασφάλεια λόγω ελληνικής κρίσης, ανεπαρκής μεταρρυθμιστική προσπάθεια, ανεπαρκής σύνδεση τοπικών οικονομιών με γερμανική οικονομία κ.ά.) δεν επιτρέπουν τη δυναμικότερη μεγέθυνση των οικονομιών της περιοχής με αποτέλεσμα το χάσμα με τη Δυτική Ευρώπη να διευρυνθεί.

Στην πρώτη συνεδρία, η **κα Meglena Kuneva, Αντιπρόεδρος** της βουλγαρικής κυβέρνησης με αρμοδιότητα τις ευρωπαϊκές πολιτικές, αναφέρθηκε στο Σχέδιο Juncker, το οποίο θεωρεί ότι περισσότερο αποτελεί ένα πρόγραμμα καλύτερης διακυβέρνησης και λιγότερο ένα επενδυτικό πρόγραμμα. Για αυτό, η επιτυχία του απαιτεί σειρά παράλληλων μεταρρυθμίσεων (π.χ. στη δικαιοσύνη και τους κοινωνικούς θεσμούς). Σύμφωνα με την κα Kuneva, η Βουλγαρία προσαρμόστηκε τάχιστα στις θεσμικές απαιτήσεις του Σχεδίου, με τη βουλγαρική Αναπτυξιακή Τράπεζα να έχει ενεργό ρόλο στη διαδικασία αυτή. Σε κάθε περίπτωση, προϋπόθεση επιτυχίας αποτελεί η συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών-μελών, αφού, άλλωστε, δίδεται η δυνατότητα υποβολής συνεργατικών προτάσεων. Στη σημασία της συνεργατικής αξιοποίησης αναφέρθηκε

και η **κα Flavia Palanza**, Διευθύντρια της ΕΤΕπ για τη ΝΑ Ευρώπη, που προχώρησε σε αναλυτικότερη παρουσίαση του ΕFSI (Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων, web: <http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/efsi/index.en.htm>), βασικού πυλώνα του Επενδυτικού Σχεδίου Juncker.

Κατά την επόμενη συνεδρία (επιχειρηματική ανταγωνιστικότητα), η **κα Liliana Pavlova**, Υπουργός Περιφερειακής Ανάπτυξης, παρέθεσε ορισμένες από τις βασικές προτεραιότητες στον τομέα αρμοδιότητάς της: οδικά έργα, ύδατα (ο τομέας απαιτεί συνολικές επενδύσεις € 5 δισεκ., με την Κοινότητα να καλύπτει μόνο τα € 2 δισεκ. για τα υπόλοιπα θα απαιτηθούν ιδιωτικές επενδύσεις), ολοκλήρωση Εθνικού Σχεδίου Εδαφικής Ανάπτυξης. Υπογράμμισε δε τη σημασία της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, για τους ίδιους λόγους που ανέλυσε ο κ. Donchev, και ανέφερε ότι στα υλοποιούμενα έργα ακολουθείται «ολοκληρωμένη προσέγγιση», βασικό συστατικό της οποίας αποτελεί η εξαρχής κατάστροψη του απαραίτητου σχεδιασμού. Με την ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση συνδέεται και η σταδιακή μετάβαση από τις κλασικού είδους χρηματοδοτήσεις (“grants”) σε πιο έξυπνα και στοχευμένα επενδυτικά σχέδια (ΣΔΠΤ, εγγυητικά & ανακυκλούμενα κεφάλαια κ.ά.).

Από την πλευρά του, ο **Υπουργός Οικονομίας, κ. Bojidar Loukarski**, αναφέρθηκε στην ανάγκη δημιουργίας ενός περιβάλλοντος πιο φιλικού για τις επιχειρήσεις και, ιδίως, για τις εξωστρεφείς και αυτές που κινούνται στο χώρο της καινοτομίας και των τεχνολογιών της πληροφορίας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχε η παρέμβαση του **κ. Σταμάτη Θεοδωρόπουλου**, Προέδρου του **Ελληνικού Επιχειρηματικού Συμβουλίου στη Βουλγαρία (HBCB)**. Βασιζόμενος σε ανάλυση επί στοιχείων (απόδοση ιδίων κεφαλαίων) της ελληνικών συμφερόντων εταιρείας ICAP, ο κ. Θεοδωρόπουλος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι τάσεις κερδοφορίας των ελληνικών και κυπριακών συμφερόντων εταιρειών στη Βουλγαρία παραμένουν θετικές. Οι εν λόγω εταιρείες συνεχίζουν να επενδύουν κεφάλαια στη χώρα, η αγορά της οποίας παραμένει ελκυστική, ενώ ενδιαφέρον εκδηλώνεται και ατομικά από Έλληνες επαγγελματίες και στελέχη, που επιθυμούν να απασχοληθούν στη Βουλγαρία, όπου, άλλωστε, η ανεργία το 2015 παρουσιάζει σταθερά πτωτικές τάσεις. Πάντως, όπως υπογράμμισε ο κ. Θεοδωρόπουλος, συγκριτικά με προηγούμενα χρόνια και παρά την όξυνση της ελληνικής κρίσης με την επιβολή κεφαλαιακών ελέγχων, δεν παρατηρείται τάση μετεγκατάστασης ελληνικών επιχειρήσεων στη Βουλγαρία.

Τη δεύτερη ημέρα του συνεδρίου (15.10.2013) και στην πρώτη συνεδρία συμμετείχε η **Υπουργός Ενέργειας της Βουλγαρίας, κα Temenuzhka Petkova**, η οποία αναφέρθηκε στην επιτάχυνση των διαδικασιών για την υλοποίηση των αγωγών φυσικού αερίου ΤΑΡ και Ελλάδας - Βουλγαρίας (IGB). Η κα Petkova, χαρακτήρισε τη συνάντηση εργασίας την προηγούμενη ημέρα (14.10) με τον Έλληνα ομόλογό της, κ. Πάνο Σκουρλέτη, ως «πολύ εποικοδομητική». Η κα Υπουργός υπενθύμισε ότι η κυβέρνηση είχε εξασφαλίσει στον προϋπολογισμό του 2015 € 80 εκατ. ως κρατική εγγύηση για τον IGB, ο οποίος στη σύνοδο των υπουργών

Ενέργειας στο Dubronnik συμπεριλήφθηκε μεταξύ των πρώτων τριών βασικών σχεδίων της ΕΕ. «Αυτά τα βήματα δείχνουν πόσο σημαντικό είναι το έργο όχι μόνο για τη Βουλγαρία και την Ελλάδα αλλά και για την ενεργειακή ασφάλεια της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης», τόνισε η κα Ρετκονα. Πρόσθεσε ότι ο διασυνδετήριος αγωγός έχει χωρητικότητα 3-5 δισεκ. κ.μ., συζητούνται όμως όλες οι δυνατότητες που θα επιτρέψουν να μεταφέρονται μεγαλύτερες ποσότητες φυσικού αερίου (βλ. ανωτέρω και σχετική αναφορά Αντιπροέδρου Donchev). Εξέφρασε τέλος την ελπίδα η τελική επενδυτική απόφαση να υπογραφεί σε ένα μήνα, μόλις διευθετηθούν ορισμένα τεχνικά ζητήματα.

Παρουσίαση κατά την ίδια συνεδρία πραγματοποίησε επίσης ο **Διευθυντής Διεθνών Δραστηριοτήτων & Διευθυντής Δραστηριοτήτων Προμήθειας Αερίου της ΔΕΠΑ, Δρ. Κωνσταντίνος Καραγιαννάκος**. Σύμφωνα με το Δρ. Καραγιαννάκο, η IGI Poseidon (κοινοπραξία της ΔΕΠΑ με την ιταλική Edison IGI Poseidon) είναι έτοιμη να υπογράψει έως τα τέλη Νοεμβρίου τ.ε. την τελική επενδυτική απόφαση (FID) για τον διασυνδετήριο αγωγό φυσικού αερίου Ελλάδας-Βουλγαρίας (IGB). Η δε κατασκευή του αγωγού (μήκους 182 χλμ., κόστους € 220 εκατ. και δυναμικότητας μεταφοράς από 3 έως 5 bcm ετησίως) θα ξεκινήσει στις αρχές του 2016 και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2018. Σύμφωνα με δηλώσεις του κ. Καραγιαννάκου στο περιθώριο του συνεδρίου (SeeNews), τμήμα του κόστους € 45 εκατ. θα καλυφθεί από κοινοτική χρηματοδότηση, ενώ διερευνώνται, επίσης, διάφορες επιλογές συγχρηματοδότησης όπως π.χ. μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) και μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (EIB).

Στη συνέχεια ο **Αναπληρωτής Διευθυντής για τις διεθνείς δραστηριότητες της ΔΕΠΑ, κ. Δημήτρης Μανώλης**, αναφέρθηκε στη πορεία ανάπτυξης του αγωγού φυσικού αερίου East Med, που υποστηρίζεται από την Ελλάδα, την Κύπρο και το Ισραήλ. Λόγω της στρατηγικής του σημασίας, σημείωσε, ο εν λόγω αγωγός που αποσκοπεί στη μεταφορά φυσικού αερίου από την ανατολική Μεσόγειο προς την κεντρική Ευρώπη μέσω Ελλάδας, έχει ήδη συμπεριληφθεί στη λίστα των έργων κοινού ενδιαφέροντος σε ευρωπαϊκό επίπεδο και έχει επιλεχθεί για συγχρηματοδότηση ύψους € 2 εκατ. (μελέτης Pre-FEED) μέσω της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» / Connecting Europe Facility (ΔΣΕ/CEF).

Τέλος, η **κα Αλεξάνδρα Ψυρρή, Αναπληρώτρια Δ/τρια Διεύθυνσης Διαχείρισης Ενέργειας ΔΕΗ Α.Ε.**, παρουσίασε στους συνέδρους τη δραστηριότητα της Δ.Ε.Η. Α.Ε., την υφιστάμενη λειτουργία της ελληνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και τα βήματα που έχουν γίνει προς την απελευθέρωση της αγοράς. Αναφέρθηκε επίσης στις διασυννοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας στη ΝΑ Ευρώπη και στην ανάγκη βελτιωμένης διασύνδεσης και διερεύνησης καινούργιων Joint Ventures στην εν λόγω περιοχή.

Σε συνεδρία της ίδιας ημέρας με θέμα τις τραπεζικές εξελίξεις, ενδιαφέρον παρουσιάζει η τοποθέτηση του κ. **Bojan Markovic, επικεφαλής οικονομολόγος της**

EBRD για τη ΝΑ Ευρώπη, υπέρ της αλλαγής ιδιοκτησιακού καθεστώτος των τραπεζών με Έλληνες μετόχους στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης, επισημαίνοντας, όμως, ότι είναι σημαντικό η διαδικασία αυτή να ολοκληρωθεί χωρίς να προκληθεί χάος. Η συντονισμένη αλλαγή της ιδιοκτησίας θα αποτελέσει βασικό καθήκον για τις κεντρικές τράπεζες στην ευρύτερη περιοχή, σύμφωνα με τον κ. Markovic, ο οποίος υπενθύμισε ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με ελληνική συμμετοχή είναι συστημικά για τις χώρες της περιοχής, αλλά το μερίδιό τους στην μητρικές τράπεζες παραμένει πολύ μικρό.

Οι εργασίες του Συνεδρίου ολοκληρώθηκαν με την παράθεση επίσημου δείπνου με κεντρικό ομιλητή τον **Πρόεδρο της Βουλγαρίας κ. Rosen Plevneliev**. Ο Βούλγαρος Πρόεδρος εστίασε ιδιαίτερα στις προσπάθειες της χώρας του να καταστεί περιφερειακό κέντρο καινοτομίας και τεχνολογιών αιχμής (IT & ICT hub). Χαρακτηριστικά, η Βουλγαρία βραβεύτηκε ως καλύτερος προορισμός εξωτερικής ανάθεσης (outsourcing) στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τον κ. Plevneliev, η Βουλγαρία διαθέτει το κατάλληλο οικοσύστημα για τις τεχνολογίες αιχμής, δημιουργώντας χιλιάδες θέσεις εργασίας, για προγραμματιστές και, στο πλαίσιο αυτό, το υπό κατασκευή Sofia Tech Park θα είναι το μεγαλύτερο τεχνολογικό πάρκο στην Ευρώπη. Ειδικότερα, η Σόφια έχει τις περισσότερες νεοφυείς εταιρείες μετά το Λονδίνο και το Δουβλίνο, ενώ πρόσφατα εταιρείες, όπως η Sofika και η Telerik, πωλήθηκαν με υψηλότατο τίμημα σε Αμερικανούς επενδυτές. Ένας ακόμη τομέας, όπου η Βουλγαρία καθίσταται ιδιαίτερα ελκυστική είναι ο εξοπλισμός αυτοκινήτου: Η BMW άνοιξε στη χώρα δύο εργοστάσια για κατασκευή καθισμάτων, ενώ τα συστήματα κλιματισμού της Mercedes επίσης κατασκευάζονται στη Βουλγαρία.

Σύμφωνα με τον κ. Plevneliev, η Βουλγαρία διαθέτει σχέδιο για την προσέλκυση επενδύσεων και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, ενώ, ταυτόχρονα, μεταρρυθμίζεται σε σειρά τομέων: συνταξιοδοτικό (ολοκληρώθηκαν σχετικές παρεμβάσεις τον Ιούλιο 2015), ηλεκτρονική διακυβέρνηση, δημόσια διοίκηση. Το επιχειρηματικό περιβάλλον θα παραμείνει σταθερό και προβλέψιμο και, στο πλαίσιο αυτό, το φορολογικό σύστημα και, ειδικότερα, οι συντελεστές θα διατηρηθούν αμετάβλητοι (10% flat rate), καθώς όλοι στη χώρα έχουν πειστεί ότι οι χαμηλοί φόροι φέρνουν περισσότερα έσοδα. Ιδιαίτερη μνεία έκανε ο Βούλγαρος Πρόεδρος στο υψηλό ποσοστό απορροφητικότητας κοινοτικών κονδυλίων (95%), που εκτιμάται ότι θα πετύχει η Βουλγαρία για την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Αναφερόμενος σε ευρύτερου ενδιαφέροντος ζητήματα, ο κ. Plevneliev χαρακτήρισε την ανεργία ως ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της ΕΕ, που μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια γενεών, ενώ εξέφρασε την ανησυχία του για το ενδεχόμενο εξόδου της Βρετανίας από την ΕΕ (Brexit). Τέλος, στον τομέα της ενέργειας, θεωρεί ότι πρέπει να ενισχυθεί η περιφερειακή συνδεσιμότητα, κάτι που θα έχει θετικά οφέλη για όλα τα κράτη της περιοχής.

- 6^η Credit Risk Management Conference (Σόφια, 03.11.2015)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η εν θέματι ημερίδα, η οποία διοργανώνεται από την ελληνικών συμφερόντων εταιρεία ICAP (στο ελληνικών συμφερόντων ξενοδοχείο Sofia Balkan) για 6^η συνεχή χρονιά. Κατά την έναρξη της εκδήλωσης χαιρετισμούς απηύθυναν ο κ. Θεόδωρος Πολύδωρος, Εκτελεστικός Διευθυντής της ICAP Bulgaria, και ο κ. Νικήτας Κωνσταντέλλος, Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου ICAP. Μεταξύ των εισηγήσεων που ακολούθησαν, ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχαν οι παρεμβάσεις δύο επιφανών στελεχών του οίκου πιστοληπτικής αξιολόγησης MOODY'S, των κκ. Marco Zaninelli (Assistant Vice President – Analyst Sovereign Risk Group) και Κωνσταντίνου Κυπραίου (Vice President – Senior Credit Officer, Financial Institutions Group):

Ο κ. Zaninelli επισήμανε ότι, από την εποχή που ενέσκηψε η κρίση (2009–2010) έως και σήμερα, παρατηρείται σημαντική διόρθωση στη βουλγαρική εγχώρια κατανάλωση και στις ΑΞΕ (βλ. πρόσφατα στοιχεία ανωτέρω στην παράγραφο «Εξέλιξη Βασικών Μακροοικονομικών Μεγεθών»), γεγονός που καθιστά τη βουλγαρική οικονομία ευαίσθητη. Εν δυνάμει απειλή για την οικονομία αποτελεί και η ανεργία, η οποία υποχωρεί μεν αλλά διατηρεί δυναμική και επηρεάζει αρνητικά την κατανάλωση. Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν αρνητικά τον τραπεζικό τομέα, ιδίως σε ότι αφορά την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και τη δανειοδοτική ικανότητα των τελευταίων.

Αρνητικά επέδρασε, σε επίπεδο επιχειρηματικού κλίματος, η πολιτική αστάθεια τη διετία 2013–2014, αν και το τελευταίο διάστημα αποκαθίσταται η πολιτική σταθερότητα. Σε ό,τι αφορά την εμπιστοσύνη των καταναλωτών, αυτή επλήγη από την πρόσφατη τραπεζική κρίση: η κατάρρευση (2014) της Corporate Commercial Bank (CCB) ανέδειξε προβλήματα διακυβέρνησης των τραπεζών και επίβλεψης εκ μέρους της κεντρικής τράπεζας. Παράλληλα, το 2014 οι δημοσιονομικές δυσκολίες (αύξηση ελλείμματος και χρέους) επηρέασαν μια σειρά από τομείς, όπως η υγεία. Το δε χρέος αυξήθηκε λόγω της ανάγκης μεγαλύτερων κρατικών δαπανών για τη στήριξη του τραπεζικού τομέα, αν και παραμένει, συγκριτικά, σε χαμηλό επίπεδο.

Πάντως, η σε εξέλιξη μεταρρυθμιστική ατζέντα συνιστά θετικό πιστωτικό παράγοντα. Συγκεκριμένα, θετικά για τη χώρα επιδρούν οι κάτωθι μεταρρυθμίσεις:

- ο Σύστημα υγείας: κύριος στόχος η μείωση των νοσοκομειακών δαπανών

- ο Ενέργεια: στόχος η βελτίωση της λειτουργίας του κοστοβόρου και αναποτελεσματικού κρατικού τομέα.
- ο Συνταξιοδοτικό: Ολοκληρώθηκε πλήρως τον Ιούλιο τ.έ. με μέτρα που αρχίζουν να εφαρμόζονται άμεσα (αύξηση ορίων ηλικίας και εισφορών, εξάλειψη καθεστώτων πρόωρων συντάξεων κ.ά.)
- ο Αποκατάσταση εμπιστοσύνης στον τραπεζικό τομέα: Υιοθέτηση οδηγίας BRRD, πραγματοποίηση ελέγχων αντοχής και AQR (asset quality review) το 2016, καθώς και λοιπά μέτρα για βελτίωση της τραπεζικής επίβλεψης
- ο Δικαστικό σύστημα
- ο Δημιουργία συμβουλίου για εισοδο στο Ευρώ
- ο Εκπαιδευτικό σύστημα

Οι συμπερασματικές παρατηρήσεις του κ. Zaninelli συνοψίζονται ως εξής: α) Ήπια ανάπτυξη το 2015-2016, β) Αργή ανάκαμψη λόγω χαμηλής εμπιστοσύνης και δημοσιονομικής εξυγίανσης μετά τα προβλήματα του 2014, β) Πιστωτικά θετικό (credit positive) μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα.

Την πρόβλεψη της Moody's για ήπια ανάπτυξη επιβεβαίωσε και ο κ. Κυπραίος (1,8% για το 2016), ο οποίος, παράλληλα, εστίασε στη σταδιακή μείωση της ανεργίας και στη σταθεροποίηση των τιμών των ακινήτων. Την ίδια, όμως, στιγμή, παρατηρείται εταιρική υπερχρέωση: τα χρέη του ιδιωτικού τομέα υπολογίζονται σε 110% του ΑΕΠ, ποσοστό υψηλό για αναπτυσσόμενη χώρα.

Όπως ανέφερε ο κ. Κυπραίος, στη Βουλγαρία οι δυτικές τράπεζες κυριαρχούν στο τοπικό χρηματοπιστωτικό σύστημα (8 στις 10 μεγαλύτερες τράπεζες είναι θυγατρικές ξένων μεγάλων ομίλων). Οι ελληνικές τράπεζες αντιστοιχούν σε ποσοστό λίγο μικρότερο του 20% του συνόλου και, παρόλο που ο κίνδυνος Grexit έχει περιοριστεί, εντούτοις ενδέχεται να λειτουργήσει αρνητικά, ιδίως αν εμφανισθούν εκ νέου φαινόμενα έλλειψης εμπιστοσύνης και μαζικών αναλήψεων (bank run). Πάντως, μια σειρά από μέτρα που ελήφθησαν την προηγούμενη τριετία περιορίζουν τους ως άνω κινδύνους. Θετικά, επίσης, αξιολογούνται η επιχειρησιακή ανεξαρτησία των τραπεζών αυτών, καθώς και η ανακοινωθείσα συγχώνευση ALPHA & EUROBANK.

Σύμφωνα με τον κ. Κυπραίο, η τραπεζική κρίση του 2014 ανέδειξε κενά εταιρικής διακυβέρνησης και κρατικής επίβλεψης. Ήδη, όμως, λαμβάνονται μέτρα για τη βελτίωση της λειτουργίας του συστήματος, όπως η υιοθέτηση της Οδηγίας BRRD (Οδηγία 2014/59/ΕΕ για την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων), καθώς και η λήψη μέτρων για την ευθυγράμμιση με τους κανόνες της Βασιλείας (III). Το επόμενο έτος αναμένεται η εφαρμογή του AQR, από το οποίο θα κριθεί κατά πόσο οι τράπεζες χρειάζονται πρόσθετα κεφάλαια.

Μεγάλο πρόβλημα παραμένει η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (περίπου 19%). Οι τράπεζες αδυνατούν να αντιμετωπίσουν το υφιστάμενο απόθεμα δανείων για μια σειρά λόγων, όπως π.χ. η δυσκαμψία τους ως προς τη διαγραφή τέτοιων δανείων. Δυσκαμψία παρατηρείται και στη μεταβίβαση τέτοιων δανείων σε τρίτα funds, λύση που υιοθέτησε η Ρουμανία και συνετέλεσε στην εκεί εξυγίανση του συστήματος. Η δε κερδοφορία βελτιώνεται αλλά με χαμηλά το δείκτη αποδοτικότητας κερδών (RoA) (0,7 - 0,9%).

Διατηρούνται, πάντως, επαρκείς κεφαλαιακές εφεδρείες γεγονός που θα βοηθήσει τις τράπεζες να απορροφήσουν τυχόν απρόσμενες απώλειες, κάτι που η Moody's εκτιμά ότι θα συνεχιστεί, καθώς η Κεντρική Τράπεζα περιορίζει τον εκπατρισμό μερισμάτων στις μητρικές. Τέλος, οι συνθήκες χρηματοδότησης των ιδρυμάτων βελτιώνονται χάρη και στην αύξηση των καταθέσεων, ενώ διατηρούνται υψηλές εφεδρείες ρευστότητας, γεγονός θετικό μεν για τις τράπεζες αλλά που πιθανώς να μη συμβαδίζει με κυβερνητικές προτεραιότητες, όπως η διοχέτευση της ρευστότητας στην αγορά.

Συμπερασματικά, ο κ. Κυπραίος εκτίμησε ότι: α) Η παροχή πιστώσεων θα παραμείνει περιορισμένη, β) Οι πιστώσεις θα διαχέονται κυρίως στο λιανικό τομέα και τον τομέα των ενυπόθηκων δανείων, γ) Οι προβληματικές εταιρείες θα αντιμετωπίσουν πρόσθετη πίεση λόγω του επερχόμενου AQR, δ) Οι τράπεζες θα συνεχίσουν να χορηγούν χαμηλές αποδόσεις επί των εταιρικών καταθέσεων.

Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μπορούν, κατόπιν εγγραφής τους στο newsletter της ιστοσελίδας AGORA του Υπουργείου Εξωτερικών, να λαμβάνουν μέσω e-mail εξατομικευμένη οικονομική πληροφόρηση σχετικά με χώρες και κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών επιλογής τους, με τη συχνότητα που επιθυμούν (ημερήσια, εβδομαδιαία, μηνιαία). Για εγγραφή μπορούν να επισκέπτονται το σύνδεσμο:

<http://agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=23&url=%2Ffrontoffice%2Fportal.asp%3Fcpage%3DNODE%26cnode%3D63>

Πληροφόρηση σχετικά με την πορεία της βουλγαρικής οικονομίας και τις διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις μπορούν ειδικότερα να αντλούν από την ιστοσελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Σόφιας: <http://agora.mfa.gr/bg60>